

LIGHT, MEDIUM, STRONG

DOOR PETER AERS, TIJS
CEULEMANS & LEENTJE
VANDENBUSSCHE

PETER AERS
TIJS CEULEMANS
LEENTJE
VANDENBUSSCHE

HET PARCOURS

In april 2011 ging *X / Een oefening in verdwijnen* van theatermakers Peter Aers, Tijs Ceulemans & Leentje Vandenbussche officieel van start, een intensief onderzoek omtrent 'het sterven' in literatuur, wetenschap en praktijk. De makers interviewden heel diverse groepen rond hun ervaringen met de dood, werkten als stille getuige bij de palliatieve thuiszorg, hadden wekelijks een ontmoeting met een terminale vrouw X, organiseerden lezingen en publieke gesprekken met deskundigen, gingen in november 2011 drie weken op onderzoek in de Burning Ghats aan de Ganges in India.

Het traject is nu afgerond en mondde uit in verschillende facetten. Ze vertaalden hun ervaringen naar drie theatervoorstellingen *LIGHT*, *MEDIUM* en *STRONG* (première mei 2012) die het publiek uitnodigen tot dialoog. De eenmalige ontmoetingen *X/3*, *Te Gast bij X* en *De Terugkeervoorstelling* vonden plaats en de makers ontwikkelden educatieve pakketten, alsook een installatie *De Gevallenen*. In het voorjaar van 2013 is de uitgave van hun boek *Dood in fictie* gepland, een publicatie op basis van gestorven personages in romans (met de steun van het DELA Fonds beheerd door de Koning Boudewijnstichting).

Een overzicht van het parcours en de verschillende fasen van het onderzoek vindt u op www.oefeninginverdwijnen.be.

LIGHT, MEDIUM, STRONG

De drie producties *LIGHT*, *MEDIUM* en *STRONG* belichten respectievelijk de concepten tijd, kennis en macht(eloosheid) t.a.v. de dood. Insnedes op het sterven die, zij het in wisselende verhouding, in elk moment omvat zitten. Sterven of iemand zien sterven is niet evident. En in tegenstelling tot andere negatieve of positieve ingrijpende veranderingen, is de dood de enige waar niemand vanuit de ervaring kan spreken. We zouden kunnen zeggen dat, hoewel het een natuurlijke eigenschap is van het leven en al millenia lang niet anders is, de dood voor iedereen 'nieuw' is. Altijd de eerste en enige keer.

Omwille van de complexiteit van het onderwerp, alsook van het moment, kiezen we voor drie producties die elk één van de bovenvermelde aspecten uitspitten of doen ervaren. Het

Timmerhoutkaai 7
B-1080 Brussels, Belgium
info@mokum.be

www.mokum.be

vraagt tijd om die drie aspecten tot hun recht te laten komen. Onze onomfloerste aanpak vraagt de juiste dosering. Om die reden willen we de drie voorstellingen niet op één avond of één dag aanbieden. Tussen de voorstellingen dient lucht, tijd en leven te zitten. Het is dan ook geen trilogie waarbij de volgorde dient gerespecteerd te worden, maar een aantrekkelijk en afstotelijk pakket. Zoals het onderwerp zelf. *LIGHT*, *MEDIUM* en *STRONG* zijn aanvullend maar op zichzelf staande volwaardige producties.

Tot slot winden we er geen doekjes om. Uit ons onderzoek *X / Een oefening in verdwijnen* is gebleken dat mensen het appreciëren dat we het zonder blabla over de dood hebben. We zien het als een belangrijke vereiste dat het ook gewoon is wat het is: eerlijk, oprecht en zonder valstrikken. Het blijft tenslotte een moeilijk en persoonlijk onderwerp. Daarom, zoals de titels reeds doen vermoeden, zijn er verschillende verpakkingen die expliciet prijsgeven aan wat men zich kan verwachten. *LIGHT* is een confrontatie met het onvermogen een intens moment te delen, waarbij het publiek stille getuige is. *STRONG* daarentegen is een veilige maar beklijvende ervaring. *MEDIUM* balanceert tussen beide met zijn nuchtere kijk op de biologie van het lichaam. De focus ligt bij de ene voorstelling op de intense beleving, bij een andere op een rationele analyse, maar alle drie zijn ze nieuwsgierig en vol compassie.

Peter, Tijs en Leentje.

v.l.n.r.: Tijs Ceulemans, Peter Aers, Leentje Vandenbussche

LIGHT X EEN OEFENING IN VERDWIJNEN
 PETER AERS, TIJS CEULEMANS & LEENTJE VANDENBUSSCHE

LIGHT

Een one man show met Tijs Ceulemans in de hoofdrol. En een paar seconden. Meer heeft de dood niet nodig. Meer krijgt hij niet.

Hij zoekt en tracht te vatten wat hem overkomt. Dat wat voor hem staat sowieso zal winnen.

Duur: 55 minuten

Capaciteit: onbeperkt, naargelang zaalcapaciteit

CREDITS

Concept en Creatie	Peter Aers, Tijs Ceulemans, Leentje Vandenbussche
Spel	Tijs Ceulemans
Dramaturgie	Tina Ameel
Coach	Johan Petit
Techniek	Nico Vanderostyne
Productie	Kunstencentrum De Werf
Coproductie	Kunstencentra BUDA en Vrijstaat O.
Uitvoerend producent	Mokum
Met de steun van	de Vlaamse Gemeenschap

Het beeld is gebaseerd op een foto van Thomas Dhanens

Timmerhoutkaai 7
 B-1080 Brussels, Belgium
 info@mokum.be

www.mokum.be

MEDIUM

Hoe we ontstaan wordt beschouwd als basiskennis.

Hoe we doodgaan is dat helemaal niet.

Eén wachtkamer.

Vijf monologen.

Vijf doodsoorzaken die ons verdelen.

MEDIUM tracht het sterven te leren kennen. Want kennis is macht. Of net niet.

Duur: +- 70 minuten

Capaciteit: 60 personen

CREDITS

Concept en Creatie	Peter Aers, Tijs Ceulemans, Leentje Vandenbussche
Spel	Tina Ameel, Soetkin Demey, Paul Matthys, Paul Schrijvers, Tine Verhaert
Tekst	Tina Ameel
Scenografie	Wim Cuyvers
Productie	Kunstencentrum BUDA
Coproductie	Kunstencentra Vrijstaat O. en De Werf
Uitvoerend producent	Mokum
Met de steun van	de Vlaamse Gemeenschap

Timmerhoutkaai 7
B-1080 Brussels, Belgium
info@mokum.be

www.mokum.be

STRONG

STRONG is een ervaring.

Een veilige ruimte voor de dood. Voor u alleen.

STRONG oefent in het sterven. In het dwingende van de dood, het onomkeerbare.

Discreet en met kleine interventies wordt ruimte en tijd gecreëerd die de toeschouwer zal begeleiden.

STRONG mag dan wel *STRONG* heten, de ervaring is even onschuldig als het kiezen voor een espresso i.p.v. een lungo.

Duur: +- 90 minuten

Capaciteit: één op één voorstelling, max. 30 personen/avond.

CREDITS

Concept en Creatie	Peter Aers, Tijs Ceulemans, Leentje Vandenbussche
Dramaturgie	Tina Ameel
Uitvoering (scenografie)	Jelle Clarisse
Geluidsontwerp	Sam Serruys
Techniek	Henk Vandecaveye
Productie	Kunstencentrum Vrijstaat O.
Coproductie	Kunstencentra De Werf en BUDA
Uitvoerend producent	Mokum
Met de steun van	de Vlaamse Gemeenschap

Timmerhoutkaai 7
B-1080 Brussels, Belgium
info@mokum.be

www.mokum.be

SPEELDATA

21 maart 2014	STRONG	CC De Werft, Geel
13 maart 2014	LIGHT	CC De Werft, Geel
4 maart 2014	MEDIUM	CC De Werft, Geel
13 februari 2014	LIGHT	CC Nova, Wetteren
16, 17 maart 2013	STRONG	Kc BUDA, Kortrijk
2 maart 2013	LIGHT	Kc BUDA, Kortrijk
23 februari 2013	STRONG	Kc De Werf, Brugge
21 februari 2013	MEDIUM	Kc De Werf, Brugge
19 februari 2013	LIGHT	Kc De Werf, Brugge
24 november 2012	LIGHT	Kc nOna, Mechelen
16 november 2012	MEDIUM	Kc nOna, Mechelen
9, 10 november 2012	STRONG	Kc nOna, Mechelen
7 november 2012	MEDIUM	30CC, Leuven
3 november 2012	LIGHT	30CC, Leuven
30, 31 oktober 2012	STRONG	STUK, Leuven
11 oktober 2012	LIGHT	CC Evergem, Evergem
17, 18, 19 mei 2012	STRONG	Kc Vrijstaat O, Oostende - première
10, 11, 12 mei 2012	MEDIUM	Kc BUDA, Kortrijk - première
3, 4, 5 mei 2012	LIGHT	Kc De Werf, Brugge - première

CONTACT

Mokum vzw

Coördinator : Helga Baert, Helga@mokum.be, 0497/88.53.88

Communicatie: Marieke Rummens, Marieke@mokum.be, 0474/80.86.15

Productie: Elisa Demarré, production@mokum.be, 0497/81.39.58

Timmerhoutkaai 7, 1000 Brussel

Mokum wordt gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap en is in residentie in Kaaitheater, Brussel.

BIOGRAFIEËN VAN DE MAKERS

Peter Aers (Gent, 1973) behaalde een Master in de Wijsbegeerte in 1998 en maakte de toneelopleiding aan De Kleine Academie af in 2003. Hij gaat op zoek naar wat de verhouding individu/maatschappij kan betekenen. Het uitgangspunt van die verhouding is de verdwijning van dat individu. In zijn eerste eigen werk *Boedapest / Een oefening in verdwijnen* in 2005 onderzocht hij het effect dat materiële welvaart heeft op de vorming van de identiteit. De interesse en fascinatie ging daarbij uit naar daklozen en bedelaars. Samen met Tijs Ceulemans ging hij gedurende 1 maand naar Boedapest zonder geld en extra kledij. Het omgaan met honger, verlangen, verveling, frustraties en mentale en onderlinge spanningen moest op een creatieve manier worden opgelost. In 2009 werkten zij opnieuw samen aan *New York - San Francisco / The Hidden Tracks*, een documentaire voorstelling over

Timmerhoutkaai 7
B-1080 Brussels, Belgium
info@mokum.be

www.mokum.be

hobo's in Amerika en de zoektocht van beide makers naar deze illegale reizigers op goederentreinen en vrijheid. Beide voorstellingen werden gekenmerkt door een eerlijke openheid, omdat ze onmiddellijk bij terugkomst, zonder voorafgaande ontmoetingen, op het podium stapten en al improviserend hun ervaringen deelden met het publiek. Zowel in de creatiefase als in de uitvoering van een voorstelling staan mensen centraal en het contact met hen. Zo werkte hij samen met amateurspelers, daklozen, inwoners van het kanaaldorp Doornzele, bewoners van de stad Münster, en deed hij vrijwilligerswerk na Katrina in New Orleans, de palliatieve sector, en reed hij 's nachts met een taxi. Verder werkte Peter Aers samen met Dora Garcia voor meerdere performances (*The Prophets - The Beggar's Opera - The Romeos - Beggar - You can't be there - The Inadequates*) en speelde hij met Aitana Cordero (*3 ways to Master a kiss*) en Campo (*FivePeople*).

Tijs Ceulemans (Borgerhout, 1980)

"Het feit dat ik niet weet waar ik met bezig ben zet mij er toe aan om te blijven zoeken. Op een manier die ik niet in de hand heb. Jezelf verliezen, verwaarlozen en vooral kapot maken. Zo zit ik al drie dagen te wachten op iets dat niet komt. En tijdens dat wachten verandert mijn gevoel van pure armoede naar gelukzaligheid." (Tijs Ceulemans) In 2005 werkte Tijs Ceulemans aan het theaterproject *Boedapest / Een oefening in verdwijnen*, samen met Peter Aers. Daarin stond de ervaring centraal om uit de persoonlijke veiligheidszone te komen en de confrontatie met het onbekende aan te gaan waarbij zowel het zoeken als het vinden kan worden omgezet naar een verhaal. Deze werkwijze zorgt er bij Tijs voor dat een ervaring op een eerlijke en pure manier kan vertaald worden naar een publiek. In 2009 vonden Tijs Ceulemans en Peter Aers hun volgende project in samenwerking met de theatermaker: *New York - San Francisco / The Hidden Tracks*. Ook hier stond de ervaring centraal. Zelf ondernemen wat je probeert te verwoorden. *"Door jezelf tot het uiterste te drijven in een onbekende omgeving, geef je, volgens mij, jezelf de kans om alles vanuit een ander perspectief te bekijken. Uitdaging zorgt voor een boeiend resultaat, zowel negatief als positief."* (Tijs Ceulemans in een interview, Radio Klara).

Leentje Vandenbussche (Brugge, 1984) maakt performances vanuit grafische ervaringsstudies. Tijdens haar opleiding 3D-vormgeving aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Gent heeft ze dit medium en de mogelijkheden rond grafische vormgeving verder onderzocht en afgetast. Centrale thema's in haar werk zijn de openbare ruimte, voyeurisme en het zoeken naar een toegankelijk concept. In 2005 resulteerde dit in een modeshow/performance *Onder onder* in samenwerking met Siets Bloemen. Ze beëindigde haar opleiding in eenvoud en schoonheid met haar performance *Beckett op zijn plaats* (2006), het startschot van *Alles en Niets*. In 2007 performde ze zelf met *Beckett van A tot Z* waarin ze alle woorden van *Wachten op Godot* in alfabetische volgorde reciteerde. Na haar opleiding theaterwetenschappen aan de Universiteit van Antwerpen heeft ze zich in *Alles* verdiept, het vervolg en sluitende luik van *Alles en Niets*. Vijf jaar na de eerste fascinatie en studie van deze onderwerpen, ging in 2010 *O* in première. Dat werd, ondanks de veelheid van het onderwerp, een sobere doch alles-omvattende productie. Samen met het tweede luik werd ook de aansluitende tentoonstelling van *Alles en Niets* met de grafische studies op punt gesteld.

Alle beelden in dit persdossier zijn gemaakt door Leentje Vandenbussche.

Timmerhoutkaai 7
B-1080 Brussels, Belgium
info@mokum.be

www.mokum.be

vrijstaat o.

WWW.MOKUM.BE - INFO@MOKUM.BE

Ongezouten balsem in de wonde

'X/Een oefening in verdwijnen' is een uitzonderlijk theateraal onderzoeksparcours dat geen enkele toeschouwer onveranderd achterlaat.

De trilogie *Light*, *Medium* en *Strong* gaat in het najaar op tournee. Info: www.eenoefeninginverdwijnen.be.

EVELYNE COUSSENS

De drukbezochte dijk van Oostende, waar tolschutten de kinderen voorbijwaaien en een gevallen tijde een miniatuurdrama is. Dit schreeuwende, lachende of betruerde leven diende zich zelden zo vervreemdend aan als nu het meemaken van *Strong*, het laatste deel van de trilogie rond sterven van Tijs Aers. Leenijke Vandenhussche en Pieter Ceulemans. 'X/Een oefening in verdwijnen' gaat ver voorbij aan de vluchtige theaterervaring. Het parcours kruip onder, je vel, en laat daar een zoete eenzaamheid na.

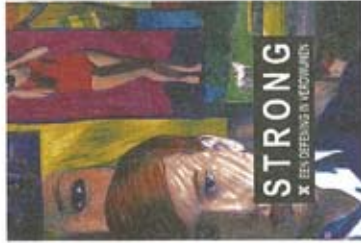
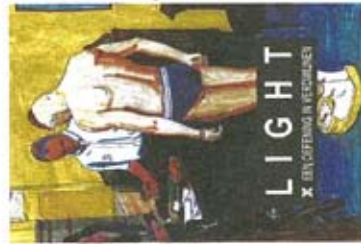
De voorstellingen *Light*, *Medium* en *Strong* zijn niet minder dan uitgeslende brandpunten binnen een parcours dat sinds april 2011 gaande is. Het trio zocht in de literatuur, wetenschap en praktijk naar de dood, en vond die ooc in papieren sterfscènes, in de nabijheid van een stervende vrouw X, in de palliatieve zorg, aan de oevers van de Gangetes en ook in

eigen lijf, toen ze betrokken raakten bij een verkeersongeval. Geregeld deelden ze hun onderzoeksvragen met het publiek - onontbeerlijke partner in hun zoektocht. De concepten *Light*, *Medium* en *Strong* werden met de grootste zorg uitgewerkt. Drie keer wordt de dood vanuit een ander standpunt benaderd, vanop een andere afstand, in ander gezelschap.

Een boeketje mikado

In *Light*, première in het Brugse IZ De Werf, staat de ervaring centraal, een intiem uitgangspunt dat evenwel gedeeld wordt met een breed zaalpubliek. De monoloog van Tijs Ceulemans, vertrekpunt vanuit de ervaring van het ongeval, schiest de eindeloos lang lijkende aanloop naar de dood, die drie viterst subjectieve seconden die een boeket aan zintuiglijke en emotionele reacties oproepen. Hoe reageert een mens in het aanschuilen van de dood? Verzet hij zich, of laat hij zich gelaten wegglijden?

Ceulemans rijgt de soms erg persoonlijke bespegingen lachend samen, met een juist evenwicht tussen ernst en luchtigheid. De ingestorte toren van milidostokjes op scène is een eenvoudige maar veelzeggende metafoer: de verschuiving van één fragiel stukje affecteert de hele stapel, en veroorzaakt tegelijkertijd een groot bewustzijn over die verbondenheid. De taal van de impact

De voorstellingen *Light*, *Medium* en *Strong* benaderen de dood telkens vanuit een ander standpunt. © LEENIJKE VANDENHUSSCHE

maar een bruusk einde aan die belevingen, en aan de voorstelling. *Medium* brengt je in 'Kenniscentrum Buda': in Kortrijk staat de wetenschappelijke benadering voorop. De numerieke verhouding tussen toeschouwers en performers kantelt de toeschouwers worden in kleine, koverbaarder gespreksgroepjes ingedeeld die elk een veelvoorkomende doodsoorzaak dekken. We vertrekken onder leiding van een expert naar een gespreksruimte. 'Als ik maar niet bij 'kanker' zit', denk ik nog. 'Het eerste symptoom van kanker is een

grote vermoedelijkheid', valt mijn expert (Tijs Aers) met de deur in huis. Shift. In die 'shit' schuilt de kernvraag van *Medium*: in hoeverre wil je iets weten over de dood, over je eigen dood? Slet dat weten je gerust, of jaagt het je nog meer angst aan? En wat met het infinitie bijgevoel dat het 'in het woord brengen' van onheil dat onheil oproept - wie van de duivel spreekt trapt op zijn staart? Mijn expert spreekt bekler en beheerst over symptomen, uitzaaiingen, overlevingskansen. Tech is er met haar cleane uiteenzetting iets aan de hand: een occasionele stilte duurt een seconde te lang, haar lippen zijn te droog. Die subtiele emotionaliëit onthult de mens onder de wetenschapper, en stelt het drogbeeld van de rationele controle in vraag. Aan het eind van *Medium* wacht een symbolisch tableau, dat dat gevoel van gedeelde kwetsbaarheid versterkt. We 'weten' allemaal dat we gaan sterven. Maar hoe blij je een persoon in de ogen in het volle besef dat hij zal sterven? Hoe veranderd dat je blik op zijn fragiele lichaam, en op dat van jezelf, dat eveneens bekeken wordt?

Het crescendo in intimiteit bereikt zijn

hoogtepunt in *Strong*, een één-op-één-voorstelling waar de toeschouwer er alleen voor staat. In *Strong* verloopt je ervaring volgens de klassieke fasen van een ritueel: de voorbereiding (*ritake*), de fase van de transitie, waartn je geïsoleerd raakt van de gemeenschap, jouw terugkeer in die gemeenschap als een nieuw, herboren mens - in dit geval schrijf je jezelf daar letterlijk opnieuw in. En dan: de dijk op in Oostende, omringd door zoveel mensen die zich onbewaasd zijn van hun nakende dood. Door 'X/Een oefening in verdwijnen' loopt een paradoxale rode draad. De dood komt tijdens je leven steeds dichterbij, de gemeenschap rond je brokkelt steeds verder af. Uiteindelijk sterf je alleen, maar tegelijkertijd is net dat sterven hetgeen wat je opnieuw verbindt met de gemeenschap. De milidostokjes, het ritueel in de Tuckstoren, het slotmoment aan het casino van Oostende, ze zeggen allemaal hetzelfde: hoe alleen je ook bent, velen zijn je voorgegaan, velen zullen je volgen. Zal ik dat onthouden, zal ik aan 'X' denken wanneer ik op mijn sterfbed lig? En zal dat me troosten? Zal het zoete balisen op mijn eenzaamheid zijn?

Het parcours

kruipt onder

je vel, en laat

daar een zoete

eenzaamheid na

EEN MENSELIJKE DOOD

LIGHT, MEDIUM, STRONG, Peter Aers, Tijs Ceulemans en Leentje Vandenbussche
X / Een oefening in verdwijnen ***** (5 sterren)

DOOR SABRINA DE CROOCK, 14 NOVEMBER 2012

WWW.CJPBE

LIGHT, *MEDIUM* en *STRONG*: drie voorstellingen ontsproten aan het brein achter project *X / Een oefening in verdwijnen*. Een parcours dat je laat kennismaken met de verschillende gezichten van de dood.

Peter Aers en Tijs Ceulemans werkten eerder al aan oefeningen in het verdwijnen, op locatie en vertrekkend vanuit de eigen ervaring. In Boedapest leefden ze een maand lang als zwervers, in Amerika reisden ze illegaal mee met goederentreinen. Leentje Vandenbussche kwam er later bij. De thema's die zij in haar eigen werk behandelt, liggen niet zo bijster ver van de opgebouwde ervaringen van Peter en Tijs. Samen kwamen ze tot een meer dan geslaagde samenwerking.

De drie voorstellingen dringen met gemak door tot op het bot. Door het thema, uiteraard, maar minstens evenzeer door de aanpak. *LIGHT*, *MEDIUM* en *STRONG* confronteren en troosten, haast tegelijk. Ze delen ervaringen met het bereidwillige publiek en geven een nieuwe wending aan wat we diep in ons binnenste aan ervaringen opbergen.

Iedere voorstelling kent een verschillende impact, alleen al omdat het aantal mensen naast je gevoelig afbouwt doorheen het parcours: *LIGHT* is een kleine zaalproductie, *MEDIUM* een tafelgesprek, *STRONG* een dialoog (met de makers en met jezelf). De ervaringen zijn dus telkens anders. Sterven wordt krampachtig uitgesteld, medisch verklaard of vanuit eigen ervaringen bekeken. Toch bevat elke voorstelling meerdere aspecten, waardoor ze heel dicht bij elkaar blijven én tegelijk op zichzelf kunnen staan.

VAN PRAATGROEP TOT VOORSTELLING

LIGHT, *MEDIUM* en *STRONG* lijken verschillende aspecten te belichten vanuit verschillende vormen, gecategoriseerd in gradaties. En toch staat ieder werk in nauwe verbinding met het andere. In feite zijn alle voorstellingen even intens; ze verschillen alleen in de manier waarop ze worden gebracht. Zo is *LIGHT*, in de onbevattelijkheid die ervan afstraalt, soms sterker dan *STRONG*, waar eigen ervaringen concreet zijn en verstaanbaar kunnen worden. Je kan een nieuwe wending geven aan wat je getekend heeft, terwijl die seconden tussen leven en dood je blijven ontglippen. En die onmacht klinkt ooverdovend na *LIGHT*. Idem voor *MEDIUM*. De analytische kijk is soms zo indringend dat je lichaam reageert met verhoogde hartslag en onregelmatig ademen – een lichte angst borrelt op.

X / Een oefening in verdwijnen is een oefening die ingaat tegen de stilzwijgende maatschappelijke overeenkomst dat persoonlijk verdriet achter slot en grendel moet bewaard worden. De voorstellingen verwezenlijken een soort theater dat mensen en hun ervaringen in het centrum stelt. En de dood mag dan wel een universeel thema zijn, toegankelijke en intrigerende voorstellingen maken over dit onderwerp is geen evidentie. *LIGHT*, *MEDIUM* en *STRONG* zijn menselijk, vernieuwend en krachtig. Het soort theater dat enkel is te bejubelen.

Timmerhoutkaai 7
B-1080 Brussels, Belgium
info@mokum.be

www.mokum.be

RECENSIES OVER DE VOORSTELLINGEN AFZONDERLIJK
DOOR SABRINA DE CROOCK, 14 NOVEMBER 2012

LIGHT focust op de luttele, voorbijkruipende seconden voor de finale inslag. Het moment waarop we plots, onvoorbereid, zweven tussen leven en dood. Uitvergrote mikadostokken worden over het hele podium uitgeworpen en gaan tegen de grond. Ze raken het podium, springen nog even op en vallen dan onvermijdelijk in duizenden richting uit elkaar. Die nanoseconde waarin ze in het ijle zweven, daar gaat **LIGHT** over.

ZELFVERZEKERDHEID

Tijs Ceulemans staat alleen op het podium en lijkt die tijdspanne krampachtig te willen vasthouden. Hij praat sappig, met gevoel voor humor en een grote dosis zelfverzekerdheid. Het ene verhaal na het andere, telkens over dat ene cruciale moment, net voor het sterven. Het besef komt altijd te laat en Tijs verliest zichzelf in kleurrijke details. In een poging om de dingen vast te houden, verdwijnt de essentie – het grote gat – in de woordenwaterval. Hoe concreet het soms ook wordt, de monoloog hinkelt schrijnend achter op het voorval dat het wil bevatten.

HET STERVEN BEGRIJPEN

Maar de dood is de verteller te snel af. Ceulemans verhaalt in een poging het sterven te kunnen begrijpen, maar hij kan dat ene moment maar niet vasthouden. Die onmacht straalt op het publiek af. Aan het einde springt een compilatie van geluiden uit de voorstelling ons tegemoet vanuit de donkerte. Steeds sneller en luider, tot de uiteindelijke crash. Het zaallicht gaat aan, applaus klinkt, maar niemand maakt aanstalten om te vertrekken. Wat we net hebben meegemaakt, is ondanks de luchtige vorm toch zwaar op de maag blijven liggen. We zijn ontredderd. Het confronterende onvermogen van Tijs om de dingen te bevatten en de snelheid van de inslag, maakt jong en oud angstig.

KLAP OP HET EINDE

Tijdens alledrie de voorstellingen worden we persoonlijk benaderd. De ene doet dit al wat meer volgens de klassieke theaterregels dan de andere, maar stuk voor stuk staat de toeschouwer en zijn ervaringen centraal. Ceulemans' hilarische anekdotes mondden uit in een zeer persoonlijk verhaal over zijn vader. Hoezeer we daardoor geraakt worden, verschilt per persoon. **LIGHT** is dan ook de meest conventionele theatervoorstelling. De toeschouwer kijkt en luistert, absorbeert en leeft zich in – of niet. Maar de klap aan het eind van de voorstelling voelt aan alsof we zelf tegen een muur zijn gereden. Zo snel dat we nauwelijks de tijd hadden om er iets tegen in te brengen.

MEDIUM wordt onbevattelijk wanneer de geruststellende, beheerste stem van een vrouw ons op correcte toon om de oren slaat met feitelijke info over het intreden van de klinische dood, het aantal seconden waarin je nog bij bewustzijn bent of het lichamelijk proces bij de verdrinkingsdood. We zitten aan een tafel met een tiental anderen en iedereen draagt hetzelfde polsbandje. We worden opgedeeld volgens een gemeenschappelijke doodsoorzaak; dood door trauma in ons geval. Wij zijn het deel van de toeschouwers dat statistisch gezien zal sterven door een (verkeers)ongeval, moord, zelfmoord...

Timmerhoutkaai 7
B-1080 Brussels, Belgium
info@mokum.be

www.mokum.be

DROGE WETENSCHAPPELIJKHEID

Diezelfde luttele seconden van het einde van het leven die centraal staan bij *LIGHT* worden hier op een heel andere manier volgepraat. Ze worden opgemeten, geanalyseerd en vergeleken. De droge wetenschappelijke kennis staat in schril contrast met wat we als mens kunnen bevatten. De actrice stelt zich empatisch op, maar behoudt te allen tijde een professionele afstand. Nog nooit leek het ander eind van de tafel zo ver.

ZAKJE ORGANEN EN BLOED

Angst en dood worden vaak samen in de mond genomen, maar slechts op sommige momenten heerst er een heel voelbare connectie tussen beiden. Tijdens *MEDIUM* denk ik plots terug aan *STRONG*. Of ik me soms sterfelijk voelde, was de vraag. Wanneer de vrouw ons zo rustig en gedecideerd uitlegt welke lichamelijke processen er intreden bij het leegbloeden, hoe ons lichaam in shock gaat en zich uiteindelijk gewonnen geeft, voel ik me heel sterfelijk, ja. De wetenschap reduceert ons tot zakjes met organen en bloed, die elk moment uit elkaar kunnen spatten. De woorden blijven komen, maar ik blijf in gedachten hangen. Ik zie mezelf als slachtoffer van een wegmisbruiker, leegbloedend op de openbare weg. Het witte bandje rond mijn pols heeft plots wat weg van een ziekenhuisbandje. Aan de tafel worden we ons allemaal heel erg bewust van onze ademhaling, ons lijf en ons leven. Angst en kennis zijn niet altijd uitersten.

PERSOONLIJK

In *MEDIUM* wijzen de makers ons één voor één een doodsoorzaak toe aan de hand van een kort gesprek bij het binnenkomen. Een gemeenschappelijk polsbandje geldt als merkteken voor zij die hetzelfde lot zullen ondergaan. We mogen ons bij onze soortgenoten voegen in één van de vijf netjes afgelijnde, gekleurde hokjes op de grond. We verdwijnen in een categorie. *MEDIUM* speelt steeds met afstandelijkheid, opdelingen en statistieken. Maar waar angst binnentreedt in het wetenschappelijk discours, wordt het terug persoonlijk. En lijfelijk. We eigenen ons in gedachten de toegewezen ziekte toe, al dan niet gewild. Aan het eind van de tafelgesprekken worden we weer allemaal samengevoegd. Één voor één worden we opgesteld in de ruimte met instructies om één iemand te viseren zodat er een netwerk van blikken ontstaat waarin we allemaal verbonden zijn, zonder dat er ook maar iemand rechtstreeks terugkijkt. Met simpele ingrepen laten Leentje, Pieter en Tijs ons de eenzaamheid van het samenzijn proeven.

In tegenstelling tot *MEDIUM* en *LIGHT* vertrekt **STRONG** vanuit een persoonlijk gesprek met Leentje Vandenbussche (of één van de andere makers, nvdr). De voorstelling doet je op jezelf terugplooiën in een zwakverlichte zaal en eindigt in een herdenking. Gedurende het hele parcours ondersteunen je eigen ervaringen, herinneringen en handelingen de voorstelling. Het is pas achteraf dat het gebeuren je als een mokerslag in het gezicht treft. Wat je vertelt, doet of denkt is allesbehalve vrijblijvend.

INTENSE VERLOSSING

De verscheurende intensiteit van de ervaring wordt echter aan banden gelegd doordat er ruimte is voor gesprekken. In plaats van dingen op te bergen en voor jezelf te houden, kan je ze delen. Het werkt verlossend, misschien verblijdend, maar het is vooral enorm intens. *STRONG* confronteert ons het hardst met onszelf, zonder dat we dit tijdens de voorstelling zo ervaren. Tijd is hier van geen tel meer.

Timmerhoutkaai 7
B-1080 Brussels, Belgium
info@mokum.be

www.mokum.be

BEANGSTIGENDE VERLOSSING

STRONG is uiteraard ook beangstigend, in de mate dat je het toelaat. Vragen als “hoe wil je sterven?”, vallen nog lacherig te ontwijken, maar vanaf deel twee (in de donkere zaal met het ziekenbed) is er geen uitweg meer. Bij het binnenkomen slaat een hevig bonzende hartslag ons om de oren; niet de onze, maar eentje die ons via verscheidene speakers tegemoet schalt. De duisternis maakt slechts geleidelijk aan plaats voor een klein lichtpuntje aan het andere eind van de zaal; de rest is aan jezelf om in te vullen.

STRONG is de meest individuele voorstelling dankzij opzet en vorm. Je eigen verhalen voeden het gesprek, je eigen handelingen creëren betekenis. *STRONG* gaat met jou aan de slag; of het nu gaat om een bijna-doodervaring of het praten over je angsten en wensen, nergens is sprake van valse tranen. Het is een persoonlijke confrontatie, maar allesbehalve een negatieve.

Op www.mokum.be vindt u meer persartikelen, recensies en interviews:

- * ‘Het leven inlijven’, door Marnix Rummens (rekto:verso, nr. 49 november-december 2011)
- * Interview met de makers, door Evelyne Coussens (De Morgen, 3 mei 2012)
- * ‘Bezig zijn met de dood is fijn’, recensie Wouter Hillaert (De Standaard, 11 mei 2012)
- * Interview met Tijs Ceulemans, door Moon Art Gallery (25 april 2012)
- * Interview met Peter Aers, Tijs Ceulemans & Leentje Vandenbussche, door Floris Cavyn en Nikol Wellens (Courant 101, mei/juli 2012)
- * ‘De dood moet je luchtig benaderen’, interview met Leentje Vandenbussche, door Sigrid Devisch (eXit nr. 218, feb. 2013)

Timmerhoutkaai 7
B-1080 Brussels, Belgium
info@mokum.be

www.mokum.be

2012

MANIKARNIKA GHAT.

Onderscheid en waakzaam in Zwarte Oddele en onze ervaring met een publiek in Kunstuurcentrum De Wit. Brugge. Een langdurige voorstelling over crisis, chaos en de burning ghats.

X13. KONTAKTANOVERSIDEN

Oddele wa voor, wat went, onze verschuivende relaties met X op het podium in kunst- en cultureel BUDA, Kortrijk.

..... (dief)
 Meer dan 150 letters wreeken mee aan de dood in Edele. Op basis van deze inzendingen en het onderzoekstraject verschijnt een nieuw boek in het najaar van 2012. Met Edele van het OELAFOND.

X / EEN OEFENING IN VERDWIJNEN

het resultaat van:

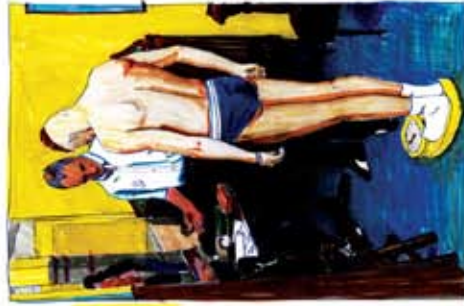
OEFENING IN HET STERVEN.

X's zoektocht naar verlichting met etnische, politieke verpellers o.l.s. Agfa Van de Rinde, startt samen met, in overleg, een strijd. Een belangrijke aanpak voor de kandidaat en voor ons.

dec 2011

VARANAS! (dief) komst tot leven, de dood en het verschijnen op het sterfens uur. Aan de Ganges zandblijven we ons met een andere cultuur en de rituelen.

LIGHT

X EEN OEFENING IN VERDWIJNEN

11 okt Evergem
 3 nov Leuven
 24 nov Mechelen

TE GAST BIJ X,

een 2-delige met X gezin en gezin op PRESTATE, Oostvliet, Gastprofiel: voor de uitnodiging: Mart Aelwaert & Wille Dobbelaers, de kunst (Witstaal De Cella en Wille Cuyvers) en de ervaring (Mega Van de Wille).

aug 2011

WIM CUYVERS.

Met de verbeelding van de publieke culturele architect en kunstenaar Wim Cuyvers. We zien twee heel andere zijn: zo ontworpen de overtuiging, de publieke ruimte en de dood.

PUBLIEKE BEVRAGINGEN.

Wim Cuyvers met 16 diverse bevragingen met de dood bij jezelf, bij een ander en in de nabijheid.

PALLIATIEVE THUISZORG.

We gaan elk een week lang op bezoek bij strijdlende mensen, samen met de verplegers van de

inspanningen gestreeven personen in remans. Enk. een groep aan levers. Verplegers doen samen aan het licht en we zien hoe verschillende andere afscheid nemen van hun passie.

april 2011 DE DOOD IN FICTIE

BRIEVEN VAN DE MAKERS

Wie we onze ervaringen met een creatieve methode in het onderzoek.

STUDIE. Naast het literatuurbestand en tal van gesprekken met professionals houden we een persoonlijk verslag bij van ons zoeken binnen het raam onderzoek.

2011

www.oefeninginverdwijnen.be

3 VOORSTELLINGEN

invalshoeken t.a.v. het sterven

tijd kennis definitief

MEDIUM

X EEN OEFENING IN VERDWIJNEN

7 nov Leuven
 16 nov Mechelen

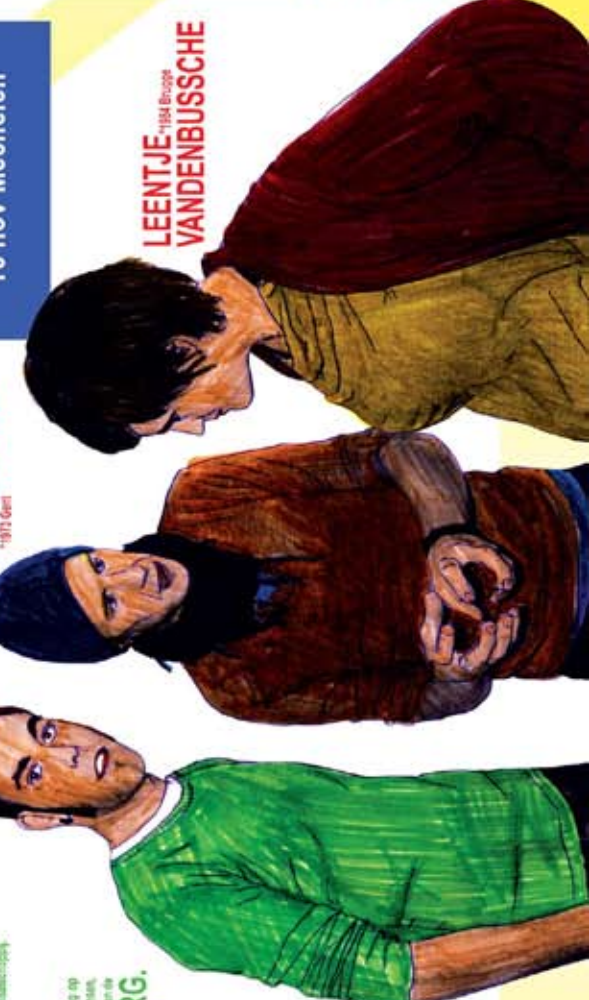

STRONG

X EEN OEFENING IN VERDWIJNEN

30 & 31 okt Leuven
 9 & 10 nov Mechelen

LIGHT, MEDIUM & STRONG Concept & realisatie: Peter Aels, Tim Cuyvers, Leontje Vandebussche, Productie: K&De Werf, AC BUDA, K&V (Leuven) / Universiteitszaken / Mediatoren van de Vlaamse Gemeenschap
+++ LIGHT / Speel: Tim Cuyvers / Dramaturg: Tina Aemel / Coörd: Johan Piret / Bild geseen op een foto van Thomas Dawans
+++ MEDIUM / Speel: Tina Aemel, Sorella, Denny, Paul Matthey, Paul Schryvers, The Verbeert / Tekst: Tina Aemel / Scenografie: Wim Cuyvers
+++ STRONG / Dramaturg: Tina Aemel / Mediatoren: Sam Broops

LEENTJE VANDENBUSSCHE

1994 Brugge

PETER AERS

1972 Gent

TIJS CEULEMANS

1998 Bergenbocht